A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2005. május 3.)

egy vállalati összefonódásnak a közös piaccal és az EGT-megállapodás működésével összeférhetőnek való nyilvánításáról

(COMP/M.3178 – Bertelsmann/Springer/JV ügy)

(az értesítés a C(2005) 1368. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2006/171/EK)

A Bizottság 2005. május 3-án határozatot fogadott el egy egyesülési ügyben a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet ([1]) és különösen annak 8. cikke (1) bekezdése értelmében. A teljes határozat nem bizalmas változata az ügy hiteles nyelvén és a Bizottság munkanyelvein a Versenypolitikai Főigazgatóság internetes oldalán található meg a következő címen: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

(1) A Bizottság 2004. november 4-én értesítést kapott a 139/2004/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: összefonódás-ellenőrzési rendelet) 4. cikke értelmében egy javasolt összefonódásról, amelynek során a Bertelsmann AG (a továbbiakban: Bertelsmann), valamint annak kizárólagos tulajdonú leányvállalata, a Gruner+Jahr AG & Co. KG (a továbbiakban: G+J) és az Axel Springer AG (a továbbiakban: Springer) vállalkozások új, közös vállalat létrehozásával, részvényvásárlás útján közösen átvennék a NewCo (a továbbiakban: NewCo) vállalkozás irányítását. A Bertelsmann (és a G+J) és a Springer közös elnevezése a továbbiakban: a felek.

(2) A német versenyfelügyeleti hatóság (Bundeskartellamt) 2004. november 29-én értesítette a Bizottságot, hogy a javasolt összefonódás jelentősen befolyásolhatja a német rotációs mélynyomási piacon vagy a német időszakos nyomdai termékek – különösen a folyóiratok – piacán zajló versenyt.

(3) A Bizottság 2004. december 23-i határozatában megállapította, hogy súlyosan kétségbe vonható, hogy a bejelentett művelet összeegyeztethető-e a közös piaccal és az EGT-megállapodásban foglaltak érvényesülésével. A Bizottság ezért az összefonódás-ellenőrzési rendelet 6. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében eljárást indított az ügyben, és úgy határozott, hogy az összefonódás-ellenőrzési rendelet 9. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében maga foglalkozik a német versenyfelügyeleti hatóság által felvetett kérdésekkel.

(4) A Bertelsmann nemzetközi médiavállalkozás. Nyomdai tevékenységét főként leányvállalata, az Arvato AG (a továbbiakban: Arvato) révén fejti ki, amely a németországi nürnbergi Maul-Belser rotációs mélynyomóüzemet és a gütersloh-i Mohn Media ofszetnyomdát, valamint és több más európai nyomdát, köztük az olaszországi Eurogravure S.p.A. és a spanyolországi Eurohueco S.A. rotációs mélynyomóüzemet irányítja. Az Arvato két éven belül Liverpoolban (Egyesült Királyság) kíván újabb rotációs mélynyomóüzemet nyitni. A Bertelman ezenkívül kizárólagos tulajdonú kiadóvállalata, a G+J révén – amely a hírlapkiadás, -nyomtatás és forgalmazás területén működik – további két rotációs mélynyomóüzemmel rendelkezik a németországi Itzehoe-ban (Hamburg mellett) és Drezdában.

(5) A Springer hírlapkiadással, -nyomtatással és -forgalmazással foglalkozik, valamint televíziós és rádiótársaságok részvényese. A Springer két rotációs mélynyomóüzemet üzemeltet Németországban: a Hamburg melletti Ahrensburgban, valamint Darmstadtban. Működtet még három ofszetnyomdát is kizárólag újságnyomási célra.

(6) Az összefonódás lényege, hogy az Arvato, a G+J és a Springer öt német rotációs mélynyomóüzeme és az Arvato tervezett egyesült királyságbeli rotációs mélynyomóüzeme részt venne a NewCo-ban. Az ügylet nyomán a Bertelsmann és a G+J egyenként 37,45 %-os érdekeltséggel lenne jelen a NewCo-ban, a fennmaradó 25,1 % tulajdonosa pedig a Springer lenne, amely a stratégiai döntésekben vétójoggal rendelkezne. A NewCo az összes feladatot ellátó közös vállalat lenne a Bertelsmann és a Springer közös irányítása alatt.

(7) Az összefonódásokkal foglalkozó tanácsadó bizottság 2005. április 22-i 131. ülésén többségében támogatta a Bizottság engedélyezési határozat kibocsátásáról szóló javaslatát. ([2]).

(8) A meghallgatási tisztviselő 2005. április 27-i beszámolójában megállapította, hogy tiszteletben tartották a felek meghallgatáshoz való jogát ([3]).

([1]) HL L 24., 2004.1.29., 1. o.

([2]) HL C 52. 2006.3.2., 2. o.

([3]) HL C 52. 2006.3.2., 3. o.

I. AZ ÉRINTETT PIACOK

Az érintett termékpiacok

(9) A Bizottság az érintett termékpiacok tekintetében azt vizsgálta, hogy helyettesíthető-e egymással – és ha igen, mennyiben – a rotációs mélynyomás és az ofszettechnika, és külön termékpiacnak számít-e a folyóiratok, katalógusok és reklámanyagok nyomdai kivitelezése.

(10) A piacvizsgálat megállapította, hogy a rotációs mélynyomás általában nem helyettesíthető az ofszetnyomással. A rotációs mélynyomást elsősorban nagy mennyiségű nyomdai megrendeléseknél, azaz magas példány- és oldalszám esetén használják, míg az ofszetmódszer jobbára a kisebb tételeknél használatos. A nyomdai eljárás költsége nagyban a megrendelt mennyiség függvénye mind az ofszet-, mind a rotációs mélynyomtatás esetén. A rotációs mélynyomtatás fix költségei magasabbak, ám nagyobb kapacitásának és teljesítményének köszönhetően gyorsabban és költséghatékonyabban tud magas oldalszámú kiadványokat előállítani. Ofszettechnikával egy szériában csak kevesebb különböző oldalt lehet nyomtatni (legfeljebb 72 oldalt, míg a rotáció esetén akár 192 oldal is lehetséges). A piacvizsgálat megerősítette, hogy az ofszetnyomás nem jelent konkurenciát a 64 oldalasnál vastagabb és 360 000-nél nagyobb példányszámú folyóiratok, valamint a 64 oldalasnál vastagabb és 450 000-nél magasabb példányszámú katalógusok és reklámanyagok rotációs mélynyomásával szemben.

(11) A rotációs mélynyomógépeken folyóiratok, reklámanyagok és katalógusok készülnek. Ezen belül a folyóirat mindenképpen külön termékpiacot képez. Határideje általában rövidebb, mint a reklámanyagé és katalógusé, hiszen aktuális tartalmat közöl, és a hirdetésfelvétel viszonylag késői határidőhöz kötött. A nyomtatási utómunkálatokhoz is szigorúbb követelmények kapcsolódnak, különösen a reklámajándékok és a termékminta-mellékletek tekintetében. Az utómunkálatokat többnyire a nyomdában vagy a nyomda közelében található gépeken végzik, mert csak így lehet a folyóiratokat idejében befejezni, míg a katalógusok utóműveleteit például gyakrabban végzik harmadik felek. A folyóiratok forgalmazási rendszere is jelentősen eltér a katalógusok és reklámanyagok forgalmazásától, így a nyomtatási folyamatot a folyóiratok esetén különleges előírásokhoz kell igazítani. Azt, hogy a katalógus és reklámanyag külön termékpiacot alkot-e, nem szükséges vizsgálni, mivel egyik piaci felosztás szerint sem merülnek fel a versenynyel kapcsolatban aggályok.

Az érintett földrajzi termékpiacok

(12) Feltételezhető, hogy a folyóiratnyomás földrajzi piaca Németországban nemzeti kiterjedésű. Hogy az EGT többi részén milyen kiterjedésűek a folyóirat-nyomtatás földrajzi piacai, nem szükséges vizsgálni, mivel még a legszűkebb meghatározás (nemzeti piacok) esetén sem merül fel aggály a versennyel kapcsolatban.

(13) A német folyóiratok nyomdai kivitelezése szinte kizárólag Németországban történik. Ennek egyik oka a folyóiratok rövid határideje, és a nyomda és a forgalmazási hely közötti távolság növeli a szállítás késedelmi kockázatát. Ezenkívül számos külföldi nyomdának nehézséget jelentene jelenleg a német kiadók ellátása. A német folyóiratok forgalmazási rendszere viszonylag bonyolult, decentralizált jellegű (ellentétben például a francia rendszerrel, amelynek Párizs a centralizált forgalmazási központja). Ezenkívül a kiadók Németországot a hirdetési célcsoportok összetétele alapján különböző úgynevezett „Nielsen-területekre" osztják. A nyomdai folyamatot ennek megfelelően kell beállítani, és ez a Németországon kívüli nyomdák számára sok esetben nehézséget jelent.

(14) A piacvizsgálat azt mutatta, hogy a katalógusok nyomdai megrendelése rendszeresen több nyomda között oszlik meg, mivel így biztosítható az ellátás biztonsága és a nagy mennyiségű rendelések pontos leszállítása. Széles körben megerősítették, hogy nemcsak más országokban importálják a katalóguskiadók a nyomdai szolgáltatásokat – főként Németországból –, hanem a német vevők is célszerű megoldásnak tekintik a külföldi nyomdákat. A katalógusok érintett földrajzi piaca a következőképpen határozható meg: Németország és szomszédai (Franciaország, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Svájc, Ausztria, Cseh Köztársaság, Lengyelország, Dánia), valamint Olaszország és Szlovákia. Ezen a piacon nagy külföldi nyomdák, a Quebecor, a RotoSmeets, a Mondadori, az Ilte, a Rotocalcografica és a Ringieris is jelen vannak.

(15) A reklámanyagok nyomdai kivitelezését a német megrendelők a jelek szerint javarészt Németországban végeztetik. Bár ez esetben a nyomtatást kisebb mértékben importálják, mint a katalógusoknál, mégis szívesen fordulnak megbízható külföldi nyomdákhoz. A folyóiratokkal ellentétben a reklámanyagok nyomtatásánál nem okoznak különös nehézséget sem a különleges utómunkálatok, sem a forgalmazás körülményei. Általában a határidő is hosszabb, mint a folyóiratoknál. Mivel a legtöbb nagy katalóguskiadó reklámanyagot is kiad, külföldi nyomdákkal fennálló kapcsolataikat könnyen kihasználhatják reklámanyag-megrendelésekre is. Tehát a reklámanyagok rotációs mélynyomása esetén a piac földrajzi kiterjedése a katalógusokéval azonosnak tekinthető: Németország, a szomszédai, Olaszország és Szlovákia.

Az EGT többi részén a katalógus- és/vagy reklámanyag-nyomtatás földrajzi piacának kérdése nyitva hagyható, mivel még a legszűkebb meghatározás (nemzeti piacok) szerint sem merül fel aggály a versennyel kapcsolatban.

II. ÉRTÉKELÉS

(16) A javasolt közös vállalkozás számos EGT-országban kíván működni a folyóiratok, katalógusok és reklámanyagok rotációs mélynyomtatási piacán. A leginkább Németországban lesz érezhető a javasolt összefonódás hatása, hiszen itt található a közös vállalkozásban részt vevő öt meglévő nyomda.

1. A katalógusok és reklámanyagok rotációs mélynyomtatásának piaca

(17) A Bizottság a felek 2003. évi mennyiségei alapján feltételezi, hogy a NewCo piaci részesedése a katalógusok és reklámanyagok rotációs mélynyomtatásának piacán – Németországban, annak szomszédaiban, valamint Olaszországban és Szlovákiában – mintegy [20–25] % (*) lenne. Amennyiben külön vizsgáljuk a katalógusok és a reklámanyagok piacát, a javasolt közös vállalkozás részesedése a katalógusnyomtatási piacból [15–20] % (*), a reklámanyagok piacából pedig [20–25]% (*) lenne. A közös vállalkozáson kívül a Bertelsmann rotációs mélynyomtatási tevékenységei mindkét piac esetén további [0–5] % (*) -ot jelentenek. Ezt követné szorosan mind a külön piacokon, mind az összevont katalógus- és reklámanyag-piacon a Schlott [10–15] % (*) és a Quebecor [10–15] % (*) piaci részesedéssel, valamint a TSB mintegy [10–15] % (*) -kal. Tehát sem az összevont, sem a külön vizsgált katalógus- és reklámanyag-nyomtatási piacon nem merülnek fel aggályok a versennyel kapcsolatban. A közös vállalkozás piaci részesedése az EGT más lehetséges földrajzi piacain sem ad okot versennyel kapcsolatos aggályokra [1].

2. A folyóiratok rotációs mélynyomtatásának piaca

(18) A rotációs folyóirat-mélynyomtatás német kereskedői piacán a közös vállalkozás piaci részesedése mintegy [0–50] % (*) lenne. Ezt követi a TSB és a Schlott egyenként mintegy [20–25] % (*) -kal, valamint a Burda [0–5] % (*) -kal. A behozatal [0–5]% (*), amely nagyrészt a Burda vieux-thanni (Franciaország) és pozsonyi (Szlovákia) nyomdáira vonatkozik. E behozataltól eltekintve csak egy német folyóiratot nyomnak külföldön, a RotoSmeets holland nyomdában. Az EGT más érintett nemzeti piacain a közös vállalkozás piaci részesedése nem ad okot a versennyel kapcsolatos aggályokra. A Bizottság ezért csak a német piacot vizsgálta.

(19) A folyóiratok rotációs mélynyomásának német piacán a vevőket (a kiadókat) hátrányosan érintené, ha a NewCo emelni tudná árait, és a vevők nem válthatnának át másik nyomdához a rendelkezésre álló kapacitás hiánya miatt. A felek 2003-ban [150-200 kt] (*) mennyiséget szállítottak a kereskedelmi piacra (ebből a Bertelsmann [100-150 kt] (*) -t; a Springer [45-50 kt] (*) -t), azóta ebből a mennyiségből [10-15 kt] (*) -t nem a piacra termelnek, mert a felek megszerezték az adott kiadóvállalatokat. Mindezt figyelembe véve a felek a kereskedelmi piacra összesen [100-150 kt] (*) -t szállítanak.

(20) A Bizottság a következőket vizsgálta: 1. a versenytársaknak van-e jelenleg elegendő kihasználatlan kapacitása ahhoz, hogy az eladott mennyiség jelentős részét átvállalják; 2. tudnák-e a más célra lekötött kapacitásukat folyóiratok nyomtatására fordítani; 3. terveznek-e olyan kapacitásbővítést, amellyel további kapacitások állnak rendelkezésre; és 4. van-e olyan potenciális versenytárs, amely áremelés esetén rendelkezésre tudna bocsátani további folyóirat-nyomtatási kapacitást.

(21) *Jelenlegi kihasználatlan kapacitás:* az iparági kapacitások kihasználtsága az elmúlt években igen magas volt. A benyújtott adatok alapján, feltételezve – óvatos becsléssel – hogy a kapacitás maximális kihasználtsága 95 %, biztonsággal feltételezhető, hogy a német versenytársak kihasználatlan folyóirat-nyomtatási kapacitása 2003-ban 17 kt volt.

(22) *Kapacitás-átszervezés:* a rotációs mélynyomóüzemek katalógus- és reklámanyag-kapacitását csak kis mértékben lehet a folyóiratok nyomtatására átállítani. Ez különösen a különböző nyomdaipari termékek eltérő időszakos jellegével, nyomtatási idejével és mennyiségével magyarázható. A folyóiratok rendszeres időszakonként készülnek (hetente, kéthetente, havonta). Mivel a kiadás hosszú távú és rendszeres, ez adja a nyomda alapterhelését, és egész évben megtölti a nyomdákat. A csomagküldő kereskedések és utazásszervezők stb. viszont általában csak évente kétszer adnak ki katalógust nagyon magas nyomdai mennyiségben (mind a példányszám mind az oldalszám tekintetében), és hosszabb (akár többhetes) nyomtatási idővel. Ezek általában május/júniusban és október-december között készülnek, ilyenkor a nyomdák csúcsterhelés alatt állnak. A nyomdai termékek harmadik csoportja, a reklámanyag lényegében csak a katalógusnyomtatási szezonok között és folyóirattal kevésbé terhelt hétköznapokon tölti meg a nyomdai kapacitást. A nyomdai vállalatok többsége szerint az időbeli kötöttségek miatt nem lehetne korlátlanul áttérni a katalógusokról/reklámanyagokról a folyóiratokra.

(*) A szöveg egyes részeit a bizalmas információk megőrzése érdekében kihagytuk, ezeket a részeket szögletes zárójelben és csillaggal tüntettük fel.

[1] A közös vállalkozás még a feltételezett német nemzeti katalógus- és/vagy reklámanyag-piacon is 22–35 % piaci részesedést érne el, de kisebb lenne, mint a piacvezető Schlott részesedése.

(23) Következésképpen a Bizottság piacvizsgálata során a válaszadó versenytársak azt nyilatkozták, hogy a reklámanyagok és katalógusok nyomtatásáról a folyóiratokra való áttérés teljes kapacitásuknak legfeljebb [15–20] % (*) -át érheti el. Az egyik német nyomda nem adott meg adatokat; a Bizottság a piacvizsgálat többi eredményéből kiindulva óvatos megközelítéssel feltételezte, hogy ez a nyomda, amelynek a folyóirat-nyomtatási részesedése jelenleg alacsony, kapacitásának [10–15] % (*) -át tudná folyóirat-nyomtatásra fordítani. Tehát a három német nyomda együttesen 130 kt kapacitást tudna rendelkezésre bocsátani a folyóirat-nyomtatásra, ami 2003-ban a felek által a harmadik felek folyóiratainak nyomtatására fordított teljes kapacitáshoz képest [150–200 kt] (*) igen magas. A folyóirat-nyomtatás általában jövedelmezőbb, mint a reklámanyagok egyedüli vagy a reklámanyagok és katalógusok vegyes nyomtatása. A versenytársaknak tehát nemcsak lehetősége, hanem érdeke is lenne, hogy a kapacitásukat a folyóirat nyomtatására állítsák át.

(24) *További kapacitásbővítés:* a felek három fő németországi versenytársa, a Schlott, TSB és a Burda a következő két-három évben legalább 50 kt-val kívánja növelni nettó kapacitását. Ezt – legalábbis ideiglenesen – még azzal is tovább növelhetik, ha elhalasztják régi, de még működő nyomdáik leépítését.

(25) *Potenciális versenytársak:* a német folyóirat-nyomtatási piacon az áremelés lehetőségét tovább korlátozza több hiteles potenciális versenytárs, különösen a RotoSmeets (Hollandia), a Quebecor (Franciaország), a Mondadori (Olaszország) és kis mértékben a Ringier (Svájc) jelenléte, akik a német határ közelében működtetnek nyomdát. Ezek a nyomdavállalatok – legalábbis a német határhoz közeli nyomdáikkal – be tudnák tartani a folyóirat-nyomtatás időbeli korlátozásait. Az eltérő forgalmazási rendszer és utómunkálatok tekintetében a külföldi nyomdáknak némileg alkalmazkodniuk kellene, és német vevőikkel szoros együttműködést kellene kialakítaniuk. A jelenlegi egyetlen, német folyóiratot nyomtató külföldi nyomda, a Roto Smeets példája azt mutatja, hogy ez az igazodási folyamat megvalósítható. A RotoSmeets, a Quebecor és a Mondadori jelenleg legalább 32 kt szabad kapacitással rendelkezik, amelyet szívesen felajánlana a német folyóirat-kiadóknak. Rövidesen további kapacitást is fel tudnának szabadítani, mivel tervezik kapacitásuk bővítését és a termékösszetétel megváltoztatását.

(26) A kapacitási problémán kívül elméletben az is torzíthatná a versenyt, hogy az összefonódás révén megszűnne egy versenytárs. Az összefonódás következtében a Springer már nem lesz független versenytárs. Azonban a vevők még a német rotációs mélynyomóüzemek közül is fordulhatnak három másik jelentős résztvevőhöz: ezek a nagy telepített kapacitással rendelkező Schlott, TSB és Burda. Ezenkívül megjelenhetnek a piacon a fenti hiteles potenciális versenytársak is.

(27) A fenti számítások szerint a német folyóirat-nyomtatási árak esetleges emelése esetén a három fő német versenytárs, a Schlott, a TSB és a Burda körülbelül 197 kt többletkapacitást tudna felajánlani folyóirat-nyomtatásra (17 kt kihasználatlan kapacitás, 130 kt termelésátszervezés, 50 kt nettó kapacitásbővítés), míg a felek kereskedelmi piaci volumene [100–150 kt] (*). A RotoSmeets, a Quebecor és a Mondadori is hiteles potenciális versenytársaknak tekinthetők, így a német folyóirat-kiadók hozzájuk is fordulhatnának, ha a közös vállalat árat emelne.

3. **A folyóirat-kiadási piac összehangolása**

(28) A Bizottság az összefonódás-ellenőrzési rendelet 2. cikkének (4) bekezdése alapján azt is vizsgálta, hogy a közös vállalkozás létrehozása a Bertelsmann (beleértve a G+J-t) és a Springer versenypiaci magatartásának összehangolásához vezetne-e a leszűkült folyóirat-kiadási piacon. Mivel a nyomdaköltségek viszonylag kis részt tesznek ki a folyóiratok összköltségéből, és a felek folyóirat-kiadási tevékenysége sokkal jelentősebb, mint a rotációs mélynyomtatási tevékenységük, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy nem valószínű a folyóirat-kiadásban az összehangolt tevékenység.

III. **KÖVETKEZTETÉS**

(29) A fentiek alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a javasolt összefonódás nem befolyásolja jelentősen sem a közös piacon, sem annak egy részén a hatékony versenyt, különösen nem domináns helyzet létrehozásával vagy erősítésével, és nem is korlátozza a versenyt az összefonódás-ellenőrzési rendelet 2. cikke (4) bekezdése és a Szerződés 81. cikke értelmében. Az összefonódás tehát az összefonódás-ellenőrzési rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján összeegyeztethetőnek minősül a közös piaccal, valamint az EGT-megállapodás 57. cikke alapján az EGT-vel.